

Sfântul Porfirie
Kavsokalyvitul

FIȚI RĂBDĂTORI,
FACEȚI RUGĂCIUNE...

Traducere din limba greacă
protopresbiter dr. Gabriel Mândrilă

SOPHIA / METAFRAZE
București

I.

Introducere

Înțelepciunea celor din afara Bisericii presupune aplicarea prudentă și logică a unor cunoștințe și experiențe deosebite, întemeiate pe concepții și judecăți corecte. Înțeleptul lumii acesteia este cel care cunoaște multe în profunzime și cu exactitate. Înainte de Hristos, magii și filosofii au fost înțelepții acelei epoci.

Dar, pentru creștin, înțelept este cel ce poartă de grijă mai degrabă de sufletul său veșnic decât de trupul supus stricăciunii. Care respectă cu evlavie poruncile *Evangeliei* și zi de zi lucrează pentru mântuirea sa. Toți sfinții au fost înțelepți fiindcă au dobândit meșteșugul meșteșugurilor și știința științelor ce nu este altceva decât iscusința în a ne omorî patimile și a-l birui pe urzitorul răutății, pe diavolul. Sfinții cunoșteau înalta artă de a atrage neconținut prin virtuți harul lui Dumnezeu în viața lor.

Însă există o înțelepciune cu mult mai înaltă – Înțelepciunea lui Dumnezeu ca energie, lucrare și atribut. Ca energie, lucrare o vedem răspândită din belșug în toate cele zidite, în îngeri, oameni, necu-

vântătoare, în general, în toată zidirea. Ca atribut este una dintre trăsăturile fundamentale și esențiale ale lui Dumnezeu, încât, în *Vechiul Testament*¹, capătă ipostas și devine persoană. De multe ori profeții, când se referă la Înțelepciunea dumnezeiască, au în minte Înțelepciunea cea enipostatică, adică Logosul lui Dumnezeu cel Întrupat, Însuși Hristos! Hristos este întruparea dumnezeieștii Înțelepciuni.²

Înțelepciunea absolută Îi aparține numai lui Dumnezeu, și în El își are originea orice gen și formă de înțelepciune. Dumnezeu este singurul Atotînțelept, întrucât le-a făcut pe toate din nimic și, dacă voiește, le va întoarce iar pe toate în nimic. Este singurul Creator al întregului Univers, Atotînțeleptul Chiver-nisitor al istoriei și Dreptul Judecător al Cerului și al pământului. Prin bogăția nemărginită a Înțelepciunii Sale le-a creat pe toate și le guvernează, preștiind sfârșitul fiecăruia în parte. Înțelepciunea dumnezeiască este dreaptă, lucrează în chip minunat și metodic pentru mântuirea oamenilor. Toate cele create au ca scop o finalitate desăvârșită – slava cea veșnică a adevăratului Dumnezeu!

E cu neputință ca mărginita minte omenească să pășească de una singură pe urmele Înțelepciunii și

¹ Cărțile *Înțelepciunea lui Sirah* și *Înțelepciunea lui Solomon*.

² Spune psalmistul: „Luați învățătură, ca nu cumva să Se mânie Domnul și să pieriți din calea cea dreaptă” (*Ps.* 2, 12). Prorocul David prin cuvântul „învățătură (*παιδεία*)” nu se referă la cunoștințele lumești, ci la Înțelepciunea lui Dumnezeu sau chiar la Înțelepciunea cea enipostatică – Hristos. Într-o traducere mai liberă, ne spune: „Apucați de la Hristos poruncile Evangheliei sau țineți-le ferm, cu toată puterea voastră, spre a nu Se mânie El pe voi și pentru a nu vă pierde sufletele”. (Calea cea dreaptă nu e altceva decât Cetatea cea veșnică, Raiul).

Bunătății tainice ale lui Dumnezeu spre a le înțelege adâncimea de nepătruns.¹ Dumnezeu Își descoperă tainele celor pe care-i iubește în chip aparte, pe care-i socotește aleși și robi vrednici ai Săi. Astfel numai sfinții pot pătrunde judecățile necunoscute și de necercetat ale lui Dumnezeu. Atotștiutor, firește, nu e decât Dumnezeu, însă și sfinții pot deveni dumnezei după har și, prin urmare, pot ajunge atotînțelepți după har. Atotînțelepți au fost arătați de către Hristos și apostolii lui Dumnezeu², și cei trei ierarhi, cei mai mari luminători ai lumii, râurile înțelepciunii. Atotînțeleaptă a fost și Sfânta Ecaterina, nu pentru educația ei lumească, ci mai ales pentru înțelepciunea și luminata retorică cea după Dumnezeu. Atotînțelept ierarh a fost și Sfântul Dionisie Areopagitul³, dar și alți sfinți ai Bisericii noastre...

Această cu totul neobișnuită bogăție a dumnezeieștii Înțelepciuni a avut-o într-o măsură aparte și Sfântul Porfirie, cu toate că a fost neștiutor de carte. Din motive independente de el n-a terminat nici măcar clasa a doua primară, astfel încât nici să citească bine nu știa. Însă acest copil sărac și neinstruit avea să ajungă mai înțelept decât înțelepții lumii. În pustia Kavsokalýviei a primit îmbelșugat harul

¹ *Rm.* 11, 33.

² „Binecuvântat ești, Hristoase, Dumnezeul nostru, Cela Ce preaînțelepți (adică atotînțelepți – πανσόφους) pe pescari ai arătat...” (troparul Cincizecimii).

³ „Răpit de propovăduirea lui Pavel, te-ai arătat călăuză, părinte, a darurilor celor mai presus de minte, cu cuget înalt împodobindu-te; căci ca un catehet al tainelor preaascunse și tâlcuitor al înțelepciunii (σοφίας ἐκφάντωρ), ne-ai descoperit slujirile ființelor celor netrupești, sfințite mucenice Dionisie” (troparul Sfântului).

lui Dumnezeu, deschizându-i-se toate simțurile și devenind ager la minte, puternic, strălucitor, plin de frumusețe dumnezeiască și de har... Dumnezeu l-a înzestrat cu toate harismele Sale și la o măsură deosebit de înaltă.

Sfântul a reușit să păstreze această legătură intimă cu Dumnezeu până la sfârșitul vieții sale și să aibă parte de pliroforisire și înștiințare din partea Atotștiutorului Dumnezeu în privința a tot ce avea nevoie spre a se face de ajutor tuturor oamenilor. Când nu avea o asemenea înștiințare, era destul să facă o scurtă rugăciune, și Hristos îi aducea la cunoștință smeritului și iubitului Său părinte Porfirie cele cerute.

Această „Sfântă Sofia (Înțelepciune)”¹ i s-a dat cu mărinimie sfântului nostru, căruia îi stătea în putință să vadă toate cele pământești, dar și de sub pământ, cât și din ceruri.

Prin harul lui Dumnezeu știa pe dinafară întreaga *Psaltire*, *Canoanele treimice*, multe alte canoane din *Octoih* sau *Triod*, multe capitole din *Sfânta Scriptură* sau din scrierile Sfinților Părinți *etc.*. Nu le știa doar cu exactitate, ci cunoștea și la ce pagină se afla fiecare dintre acestea. Fără să fi stat pe băncile școlii, era mai mult decât evident că putea, ca un teolog inegalabil, să dea neîntârziat un răspuns cât se poate de înțelept chiar și celei mai dificile întrebări.

Putea să vorbească în toate limbile și să se facă înțeles fără prezența unui traducător. Cunoștințele

¹ „Sfânta Sofia (*Αγία Σοφία*)”, marele lăcaș creștin din Constantinopol a fost închinat acestei „Sfinte Înțelepciuni a lui Dumnezeu”.

sale acopereau toate domeniile științelor. Discuța ușor cu cercetători pe teme științifice înalte sau despre reușitele și impasurile cu care se confruntau cercetarea la vremea respectivă. Ceea ce-i uimea pe interlocutorii săi nu erau doar detaliile pe care le aducea în discuție, ci mai ales sfaturile pe care li le dădea în vederea rezolvării unor probleme sau a evoluției viitoare a cercetărilor.

Sfântul vedea straturile geologice la mari adâncimi mai bine decât aparatele moderne. Putea să vadă obiecte și oameni, aflați în celălalt capăt al pământului, mai bine decât radarele moderne. Vedea planetele și corpurile cerești mai bine decât telescoapele moderne și interiorul corpului omenesc mai bine decât cele mai moderne scanere/tomografe CT sau RMN. Mai eficace decât medici și chirurși, diagnostica și făcea operații, chiar și incizii, neavând nevoie de instrumente medicale, de la distanță, asupra bolnavilor care se aflau în cealaltă parte a lumii.

Arătându-se superior oricărui psihiatru și psiholog, vedea neîntârziat străfundurile fiecărui suflet, patimile cele mai ascunse și nemărturisite, de care nici pacientul sau suferindul, de multe ori, nu era conștient, concomitent ajutându-l în mod concret să se vindece.

În general, putea să vadă cele ce se petrecuseră în trecutul îndepărtat și necunoscut (chiar și în cea mai îndepărtată zonă a planetei) și cele ce aveau să se petreacă în viitorul apropiat sau îndepărtat, pe care nimeni nu era în stare nici măcar să le bănuiască.

Pe scurt, limbile, cunoștințele de orice fel, prezentul și viitorul erau cu totul descoperite în fața ochilor Sfântului mai mult decât înțelept Porfirie.

Neîndoielnic, harismele sale, precum puterile de a prezice, de a vedea cu duhul, de a prevedea, tămădui *etc.*, sunt foarte importante, dar mai presus de toate acestea era faptul că putea să cunoască în orice clipă, în orice situație, oricât de dificilă și complicată ar fi fost, care era voia lui Dumnezeu! Fapte similare, oricât ar fi părut de asemănătoare, își aveau explicații diferite, pe care numai un om ca Sfântul Porfirie, luminat într-un chip cu totul aparte de Dumnezeu, era în măsură să o ofere. Putea să discearnă clar și să deosebească lucrările lui Dumnezeu de lucrările diavolului. Aceasta este cu atât mai important în vremurile noastre, când diavolul seamănă atâta confuzie, încât sufletele nepregătite, apreciind sau explicând lucrurile eronat, cad în rătăcire sau chiar în erezii.

Sfântul putea să priceapă voile tainice ale lui Dumnezeu și, asumându-și răspunderea, făcea cunoscută oamenilor voia lui Dumnezeu. Primea de sus, nemijlocit și repede, adevărul în privința voii lui Dumnezeu și în felul acesta putea să dea lămurire problemelor, oricât de complicate ar fi fost. În măsura în care Duhul Sfânt îngăduia, având credința nezdrușcinată că nu vorbea de la sine, făcea cu îndrăzneală cunoscută oamenilor voia lui Dumnezeu în numele Său și ceea ce le spunea se împlinea în întregime. Dumnezeu îi descoperea smeritului Său rob tainele mântuitoare, adevărurile taini-

ce și cerești, ascunzându-le totodată de cei mândri și aparent înțelepți, mânați de cugete și idealuri lumești.¹

Sfântul avea luminare, discernământ, cumpătare, dreptate, cinstirea de Dumnezeu, cuget bun, bărbăție..., cu alte cuvinte, dobândise Înțelepciunea cea dumnezeiască. Avea, de asemenea, iubire, bucurie, pace, îndelungă-răbdare, bunătate, facere de bine..., ceea ce vădește faptul că asupra sa se revărsase îmbelșugat harul Duhului Sfânt. Mai presus de îndoială, a fost vas ales al dumnezeieștii Înțelepciuni și al harului, atât de strâns legate între ele. Astfel, sfântul uimea (și continuă să o facă) pe omul contemporan, atât prin harismele sale rar întâlnite, cât și prin adâncimea și lărgimea cunoștințelor. Uneori, foarte smerit, recunoștea și el: „Măi, mi-a dat mulți..., mulți talanți (harisme) Dumnezeu!”² Iar alții: „Sunt un analfabet, dar, deși nu știu carte..., văd totul, pe toate le văd!”³

Cea mai vrednică de credință mărturie și mai limpede descriere ale unui sfânt nu pot veni decât din partea unui alt sfânt. Odată, Sfântul Paisie i-a mărturisit unui pelerin ce trecuse să-l vadă: „Nu cunoști adâncimea înțelepciunii sale. Vezi marea, acolo jos? Ia o găleată și începe s-o golești. O poți goli? Atâta

¹ „Răspunzând, Iisus a zis: Te slăvesc pe Tine, Părinte, Doamne al cerului și al pământului, căci ai ascuns acestea de cei înțelepți și pricepuți și le-ai descoperit pruncilor” (Mt. 11, 25).

² Conform mărturiei domnului Paraschevás Lamprópoulou.

³ Conform mărturiei domnului Evánghehos Iliópoulos (*Cuviosul Proroc Porfirie*, Ed. Chilia Sfinții Teodori, Sfântul Munte, vol. I, p. 120).

e și înțelepciunea lui Porfirie. Cât marea!!!¹ Sfântul era fără îndoială un burduf plin de Duh Sfânt și Înțelepciune dumnezeiască.

Harismele nu se dau spre impresionarea celorlalți, foarte puțini oameni având parte de ele. Este nevoie de o deosebită viață duhovnicească pentru ca cineva să le poată dobândi, păstra și rămâne la înălțime, astfel încât să nu se mândrească și să le piardă. Sfântul nu l-a trădat niciodată pe Dumnezeu și până la sfârșitul vieții sale s-a nevoit în smerenie și iubire jertfelnică, lăsând moștenire păcătoasei noastre epoci contemporane o lucrare duhovnicească uriașă.

Sfântul s-a făcut primitorul Înțelepciunii celei mai presus de Ceruri ca urmare a vieții sale duhovnicești rodnice, devenind gura lui Dumnezeu, un sfânt cu adevărat harismatic, peste măsură de luminat și plin de discernământ duhovnicesc. Ca un adevărat prieten al lui Dumnezeu, a fost un îndrumător al sufletelor omenești, contribuind la renașterea lor. O binecuvântare uriașă pentru omul contemporan și Biserica noastră...!

Simțim nevoia de a ne exprima recunoștința față de toți cei ce și-au adus mărturia, contribuind, plini de noblețe, la alcătuirea acestei cărți. Ne rugăm ca inimile cititorilor să salte cuprinse de entuziasm duhovnicesc, să li se înalțe moralul și credința, astfel încât să-I iubească și mai mult pe Dumnezeu Cel Atotputernic și pe sfântul Său cel întreit plin de har.

¹ Conform mărturiei domnului Konstantínos Kókoros (*Strigați-mă, și vă voi ajuta*, Ed. Sophia/Metafrază, București, vol. I, p. 76).

Ne rugăm ca Singurul și Unicul Dumnezeu Înțelept, pentru mijlocirile Cuviosului Porfirie, să ne miluiască pe toți în Ziua Judecății. „Iar Împăratului veacurilor, Celui nestricăcios, nevăzutului, singurului Dumnezeu fie cinste și slavă în vecii vecilor! Amin!”¹

*Chilia Sfinții Teodori,
Sfântul Munte*

¹ *I Tim. 1, 17.*